

Sy-li spěwał,
Pilnje džěłał,
Strowja ce
Swójbny statok.
A twój swjatosk
Zradny je.

Za staw sprócný
Napoj mócný
Lubosc ma;
Bóh pak swěrný
Přez spar měrný
Čerstwosc da

Njeh ty spěwaš,
Swěrnje džěłaš
Wšědne dny;
Džeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty

Z njebyes mana
Niech ći khmana
Žiwnosc je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Gserbiske niedźeliske łopieno

W Budyschinje

14. oktobra 1934

Baugen

20. njedźela po šwjatej Trojizy.

Měr Boži wudžěl dobyče we waschich wutrobach, ke kotremuž scje tež powołani w jonym cžele, a budźeče džakowni. (List na Kološejskich 3, 15.)

Schtó snaje cžłowisku wutrobu dospołnje? Mudri ludžo wupraja šwoje myšle wo cžuczach jenotliwego cžłowjela a toho abo tamneho luda. Pěknjerjo powědaju wo dobrych pozčinkach mužow a žonow, so bnych i pschilladom byle mlodym, so by we wutrobach naroštla radojcz, dobrym myšlam skutkowacž dacž. Bože šlowo w našej bibliji je bohaty raj wschelakich žadosczow a pscheczow cžłowiskeje wutrobny.

Nichtó njeje cžłowisku wutrobu tak derje snak kaž Jesuž. Jeho mjenuja wulkeho profetu, dobrego lekarja, wubjerneho mištra. A wot tohole mištra šu japoschtoljo wukli. Šim bě jašne, so cžłowiska wutroba šama w šebi šbožowna njeje. Esu špytali šwoje našonjenje i Jesužom druhim prajicž. Pschi tym běchu doscz šprawni, Jesužej cžescž dawacž, kiž špokoji cžłowisku wutrobu. Do wscheho njeměra cžaka a žiwjenja štaja dospołny měr a pokoj Jesužowny.

To tež šwjaty Pawoł wschem cžitarjam šwojeho lista pscheje, so bnych šwój hrěch widželi, psched woblicžom žiweho Boha šo toho wušnali a i wutrobu wěřili, so hnadny Bóh rad wodawa tym, kiž wo wodacžje prošča. Tu pschindže měr jako najwjetšchi dar ša tyšchnu wutrobu. Njetrjeba šo bojecz, ale wotpoczjuje šbožowna pschi wutrobje njejesteho Wótza. Najcžemnišche hodžiny žiwjenja šu pschekwěczene i krašnoicžu Anjesa, so wutroba šdychuje: Šdnž je jeno Tebje mam, dha ničžo njerodžu wo njebjeka a wo semju. Šacž mi runje cžěło a dušcha šawutlibej, dha wschak Ty šy, Božo, kóždy cžak mój wutrobny trošcht a mój džěl. A radny špěwa: Eso šchescžanow

šnutšowne žiwjenje šwěczi, hdnž wot wonkach šlónzo jich šparilo je.

Mašch ty tajki měr, luba wutroba? — Šo mohł jón mēcž, praji japoschtol: ke kotremuž scje tež powołani w jonym cžele. Štawny jeneho cžěla! Šak šhwala dženzka šwój narod, šwoju krej, šwoje namrěte možny. Wnsche wscheho pač dnyrbich šhwalicž nowy narod, krej Šhrjstužowu, možny, kiž tebi pschindu je šjednocženšwa i Bohom. Wšchak šy k tomu powołany, šo nještajšch jeno we šwojim mašym raju, kotruž móža cži ludžo šanjerodžicž a rubicž, ale šo pschewwasch w raju měra, do kotrehož pschindžesch psches wěru. Anjesowa žyrkej je doštala nadawł, bncž raj měra, hdnž je Šhrjstuž i šlowu a štawny šu žiwe psches njeho. Móžno, šo dnyrbja štawny wojowacž wo tónle Boži měr, ale tež w tajkich cžakach dnyrbi wutroba cžišta a šwědomje dobre bncž, pschetož wono dže wo wěczne kubło.

Šswjaty Pawoł pscheje tohodla šwojim wěřazym hišcže dalsche. Měr njednyrbi jeno we wutrobach bndlicž, ale tež we wutrobach dobyče wudželecž. Wobkedžbuj šam šwoje myšle, šnano mašch cžezke myšle, abo šte a knicžomne, — měr Boži dawa cži dobyče nad nimi. Šsnano je twoja wola šklaba, hdnž dnyrbjako šylna bncž. — Boži měr pomha dobyč dobrej woli, kotraž čže, šštož Bóh lubny Anjes šam čže. Šsnano šu twoje šlowa a škutki bjes wušpěcha; njewěsch prawje, cžehodla rěcžišch a džělasch, špokojnoscz cži njepschindže, — měr Boži cžini, šo njewoštanu prošdne šlowa a hinite škutki. Šsnano šo šradujesch nad šwojej štrowoscžu, nad cžescžu, kotruž cži ludžo dawaju, to wschitko móže šo rucže šhubicž, — měr Boži dawa šnutšownu štrowoscž a je šakoženy na Božu cžescž. Měr Boži šwjasa a šdzerži wschitke štawny Šhrjstužoweje žyrkowe mjes šobu, kiž šu žiwe wot wodacž hřechow; ma bncž dobyčerska mōž, kotraž wě wschemu njeměrej wobaracž, a šlónczi wscho štorženje pschecziwo druhim,

ma bycz sakkad, na kotrymž so wožada w jenej myšli naktwari, so by jedyn drugeho nješt a jedyn druhemu služik w lubosczi.

Hakle potom žmy wožada po Božej wutrobje a wopravdže wuswoleni, žwjeczi a lubowani, kaž žwjaty japoschtol Pawol praji. Sbožowna to wěstoscž, w raju Božeho mēra pschēnwacž. Zyle žiwjenje je nētko dar Boži, kaž njemōže po prawym hinač bycz, nētko pač s džaknej wutrobu sapschim-njemy. Wěsch ty žo džakowacž? Prōzuj žo wschēdnje, bycz žmilny, dobrocziwny, ponižny, czichomny, scžerplivy a woštacž w lubosczi. Samjeń.

Biblija po zylej semi

„Die Lutherbibel“ mjenuje žo žwjedženški spiš, kotryž bu nētkle ja 400lētny jubilej Biblije wudaty. Wōn podawa wjele šajimaweho wo Bibliji.

Tak šhonisch, so bu w lēcže 1933 na 936 987 exemplarow Biblije rosšchērijenyč. Do tutoho džēla džēli žo 11 Bibliškich towaštrow. Württembergste stej tu na prēnim mēstnje; wono je 488 083 exemplarow rosšchēriko. Na druhim mēstnje scžēhuje Prusse Šlowne Biblište towaštrow s 138 990 exemplarami. Potom pschindže „Bergische Bibelgesellschaft“ je 81 136, Sakste Šlowne Biblište towaštrow je 41 062, Badenste s 21 838 a „Cansteinsche Bibelanstalt“ je 16 546 exemplarami. „Britiske a Wukrajne Biblište towaštrow“ w Barlinje ma žo tu wožebje mjenowacž; wono wuda 419 206 Biblijow a dželow Biblije; s tutnyč pač wono jenož 118 282 exemplarow žamoštajnje w Nēmškej rosšchēri.

Nimale položja wschitkich po Nēmškej rosšchērijenyč Biblijow bēchu zyle Biblije. Staryč a Nownyč Testamentow bē 382 718. Sbytk bēchu mjēnšche džēle Biblije abo pschifróczene Biblije.

Woblicžili žu, so bu hacž do kōnza 18. lētstotka, to je hacž do lēta 1800, nēhdže 3½ milijona Biblijow w nēmškej rēczi rosšchērijenyč. W 19. lētstotku žu Biblište towaštrow dalšche 30 milijony rosšchērike.

To žu hobriše licžby, a žu hiščcže wjetšche, hdnž wopomnimy, so woštawajšche Biblija a so tež hiščcže woštawa Biblija najdrožšche namrēwstrow we žwōjby. A to njech woštanie tak tež, hdnž zyle pschihlokujemy hežku, kotrež nētkle klinczi pschēs ewangeliški lud, wožebje tež pschēs ewangelišku mlōdžinu: **R ó ž d y ž w o j u B i b l i j u !** To je hiščcže nēšchto druge, hacž: **R ó ž d a ž w o j b a ž w o j u B i b l i j u !** Pschetož tak ty prajič: **To je moja Biblija!** a tak žu ty ja tutu Bibliju a s tutej Bibliju zyle žam samočwity pschēd Bohom. Tak žu ty žam pač žwērnny pač nježwērnny hospodar w tutej a s tutej Bibliju. Tak žu ty žwērnny abo nježwērnny šastojnič pschi tutej Bibliji a s tutej Bibliju. Tak mōžesch ty w Bibliji čitacž, hdnž čžesch a tak husto hacž čžesch. Tak mōžesch w njej podžmužłowacž žłowa, kotrež žu runje Tebi nadpadne a wažne. Tak mōžesch žebi šapižowacž pschispomnjeńki tam, hdnž runje ja Tebe je nēšchto pschispomnicž. Tak mōžetaj bycz **Ty a Tvoja Biblija zyle žwojej!**

Wot tutoho hežla a s tutoho stejniščcža žem žnadž žo nētko tak nēkotry rosžudži, žam žwoju Bibliju mēčž, a žnadž žo starschēj a kmōtija bōle hacž žem rosžudža, džēščžu daricž Bibliju, kotraž by jeho byla, zyle jeho.

So s tutnym žwōjbne šhromadne čžitanje w Bibliji nješchoduje, drje njetrjebamy prajicž. To jene budže to druge hajicž a žwōjbna Biblija woštanie žrijedžiščcžo wschēho ewan-

gelišeho žiwjenja žwōjby. A nēšchto druge žo tam šjewi, hdnž kōždy žam žwoju Bibliju čžita a w njej pnta: **Wōn budže žebi žadacž, wjazny wo njej šhonicž a wo njej rēcžecž a pōndže do bibliškich hodžin, do bibliškeho rosčēčžowanja.** Scžēhwō wschēho pač budže žohnowanje ja zyle žiwjenje jenotliwego, žwōjby, luda. A to je wola toho Knjesa, kiž nam Bibliju da a kiž nam Bibliju w macžernej rēcži da.

Serbja pschēd wjednitom Hitlerom w Nürnbergu.

Lubym čžitarjam tutoho šopjeńka je knjes redaktor hižo wošjewik, so pobnyču tež nēkotre žobustawy Drježdžanškeho towaštrow „Čžornobōh“ pschēd wjednitom w Nürnbergu. Esnano je tež tōn abo tamny wošladač w nowinach abo čžakopišach napomnjeny wobras: **Wjednik Adolf Hitler stej mjes žōnštimi w narodnej draščže, jemu k prawizny žerbška knježna Marija Kempiz s Jensschēz pola Rakez, tukhwilu we službje tu w Drježdžanach pola Ernsta Kotte, Münchnerstr. 11.** Wjednik bē ju žam k žebi šawočač, dokelž troščku šdala stejeschē a dnrbjeschē jej knježna se Schaumburg-Lippe žwoje mēstno wotštipicž. „**Mōj žmōj žo hižo ras wošladačoj!**“ s tutymi žłowami je wōn tamnu knježnu prožny wotštipicž. Eso wē, so žo toho wješēlachmy.

Pschēprošchēni wot šwojaska towaštrow „Ludštrow a domišna“ wotštipichmy w Nürnbergu jako kwažny čžah. Nje-wješta bē knježna Marija Esymankež s Njechornja, w službje tu pola ministerialneho rady Anke, Schnorrstr. 73. Družka bē knježna Marta Rōplerez s Mjeschiz, tu pola tajneho rady Edelmanna, Krusestr. 13. Wulžny šhwalobne wot knježstwa, hdnž dachu žkložobnu na nimale zply tydžēń wotjēčž a knjenje džēlo žame čžinjachu, haj jim k jēdži žobu nadawachu, hacž runjež tam jēščž darmotnje doštachmy. Tute knježstwa žebi Sserbštrow wulžny waža dnžli Sserbja žami.

Wulšotne to bē, to wschō žobu pschēžiwicž, žam žobu pōdla bycz. Lud zyleje Nēmškeje tam bē. Šstychachmy wschē-lake dialektny; drašty wošladachmy, pēkne a jednore, druge šažo, hdnž bē psches mēru wjele napowēšchane. Bēchu tam šastupjene: Šchlesyška, Wierlandška, Čžornolēž, Pfalza, Hornja a Delnja Bajerška, Šessenska, Altenburgška, Bayreuth mēješche wošibtu draštu. Se Saksteje bēchmy tam „Hornjołužiske towaštrow“ w starej hornjołužiskej draščže a my Sserbja. Tyžkazy rasow žo naš praschachu, s wotkel žmy. Wožebje pschē-čželni bēchu Nürnbergžny wobndlerjo, wotmočkwjachu štajnje pschēčželnje, hdnž žo to a druge praschachmy.

Mēšto Nürnberg bē najkražnišcho debjene, hažny pschēzo počne luda. Elektriške a autowy žo pomacku psches lud do-žnywachu, wožebje šlē bē to wjecžor. Šda žo mi jako Boži džiw, so žmy to tak pschētrali. W nožny wot 5. k 6. septembrej ¼3 hodžin w Drježdžanach wotjēdžechmy; pschipołdnju w 12 hodž. bēchmy w Nürnbergu. Špacž w čžahu njemōžachmy; bēchmy połni wocžakowanja. Bēchmy wot ranja hacž do wje-čžora dužny po pucžu. Wjecžor bēchmy prošchne kaž popjelnicž-ki. Bēchmy šbožowne, so bēchmy wschēlake drašty žobu wsake. Tak mōžachmy žo pschewoblež: wschēdnu, njedželšku a žwjed-žēńštu draštu. Wutoru w nožny ½1 hodžin tam wotjēdžechmy a w 10 hodž. bēchmy šažo w Drježdžanach, tak počne našho-njenjow, so žo hakle po čžaku žame k žebi namakachmy. A džēnža žo nam woblicžo šablišchcži, hdnž na Nürnberg špo-minamy.

W pschichodnych kopjenkach Wam, lubi cžitarjo a cžitarŕi, trochu wopisam, ſchto wſcho tam naſhonichmy. Troſchku ſa-
komdžene to, ale mējachmy tu zny tydžen draſtu hotowacz ſa
žniowy ſwjedžen, na kotrymž ſo towařſtvo w czahu wob-
dželi. Popoldnju a wjeczor bėchmy na ſwjedženſkej luzy we
„Wulkej Sahrodže“ wſchelake poſticzenja; mlodži rejwarjo
tež po wyſokich žerdžach horje kažachu hacž k ſlomjanemu
wėnzey, ſ koľbaſami napowėſchanemu, a ſbožowny tón, kiž
ſebi jenu dožahny. Czma bė hižo, hdyž ſo domoj wrócžachmy.
R.

Oktobar abo winowz.

Esriedž oktobra ſmy. Rónz oktobra ſwjecžimy refor-
maziski ſwjedžen. A ſwjecžimy jón jako jubilejny ſwjedžen
Lutheroweje Biblije. Tuž chžemy pať hnydom nětkle ſapo-
czatk oktobra ſapoczecž ſ pschihotom.

Šchto pschihotowacz? Bibliju? Ně, Biblija, zyla Bi-
blija w němſkej rėcži po Lutherowym pscheložku je nětk hižo
400 lėt hotowa. — Šchto pschihotowacz? Eswjedžen? Tutón
tu tež hižo je psche wſchė 400 lėt a w Sakskej hižo dolho zny
wulki ſwjaty džen. Šchto potajtim pschihotowacz? Esam
ſo! Haj, kam ſo pschihotowacz na to, ſo ſ Bibliju ſwjecžišch
tutón jubilejny džen Biblije a ſdobom Reformaziski ſwje-
džen jako woprawdžity džen Biblije.

A ſchto to cžinicž? Wſacz Bibliju do rukow a cžitacz a
cžitacz. A ſ tym dženka, njedželu ſapoczecž a jutje, pónželu
pokracžowacz a ſajutſiſchim niz pscheſtacz a tať pokracžowacz
džen wote dnja psches zny mēžaz hacž k poſlednjemu dnjej
mēžaza.

Sawėſcže, to ſwjecžišch cži potom woprawdže niz jeno
reformaziski a jubilejny ſwjedžen, ně, ſwjecžišch džakowny,
wjeſoľny, žohnowany jubilejny ſwjedžen Biblije!

A ſchto ſy po prawom cžinil, hdyž ſy tať psches oktobar
džen wote dnja něſchto, njech ſnadž ras tež jenicžku ſchtucžku
wob džen, tola pať ſchtucžku wob džen cžitak? Nicžo dale!
Nicžo dale hacž to, ſchtož ſo ſa evangeliſkeho ſchecžijana ſa-
mo roſumi! Da jemu tola Bóh ſwoje Bože ſłowo, ſwoju
Bibliju w macžejnej rėcži. Sa cžo? So by ju do boľa poľo-
žil na lawku ſa knihe, abo do kommody abo do kamora ſa
ſchaty abo do ſchleńczaneho kamora? Ně! So by ju ſcžinil
ſa wſchėdnu knihu!

Essy ty to? Trjebaſch ju ty jako wſchėdnu knihu?

Njewotmoliv nicžo, khiba ſo ſebi daſch prajicž, ſo kanzler
Adolf Hitler ſwoju Bibliju wſchėdnje trjeba a ſo kanzler
Adolf Hitler nimo toho ſwoj Nowy Testament ſtajnje pschi
ſebi noſny.

Šchto ma wjazny ſa džėlo a na ſtarocžji, Ty abo wón?

A ſchto to nětk ſ tym wſchėm? Nicžo dale a nicžo mje-
nje hacž ſo Ty nětk w mēžazu oktobru cžitach kóždy džen
něſchto w ſwojej Bibliji. To je po evangeliſku niz jeno, to
je po ſchecžijaniſku. A hdyž ſy Ty tať cžitak Bibliju a ju
woprawdže cžitak, njewuwoſtajiſch potom nadobo 1. novem-
bra cžitanje, ale budžech cžitach jedyn džen kaž drugi dale a
bóle, niz jenož, doľelž potom wonkach ſyma a maſch khwile,
ně tohodla, doľelž ſacžu, kať ſyma tu niz jeno w ſymje, ale
pschezo bjes Božeho ſłowa a toho wohenja, kiž ſo w nim
hori, — a tohodla, doľelž nadobo nětk wėſch, ſo tu tola pschezo
khwile je ſa Bože ſłowo, ſo dnybiſch Ty jenož chžycž, chžycž
tutu khwilu mēcž!

Tuž tať pschi ſapoczatku oktobra a tuž tať psches zny
oktober Bibliju do rukow a psched wocži a do wutrobny a
ſwėdomnja! To je tutón zyle woſebity nadawť tutoho. mē-
žaza w tutym lėcže 1934!

A nětko ſo praſchey: Czehodla dnybi mi haťle prajeny
bnyč, ſo ma mi Biblija wſchėdna kniha bnyč? A kóždy džen
oktobra ſo praſchey, hdyž Bibliju njewja; czehodla niz? A
31. oktobra to pruhuj, hacž bė cži kóždy džen Biblija tať
droha a wažna, ſo mējeſche khwile, ju wſacz a w njej cžitacz.
A hdyž niz, ſo praſchey czehodla niz? Ale doraſnje ſo pra-
ſchey! A ſwjecž reformaziski ſwjedžen! To rėka: reformiruj
ſo a ſwoje zyle žiwjenje, wobnow ſo a ſwoje zyle žiwjenje,
ſaľož wrócžo a ſnowa ſo a ſwoje žiwjenje na cžiſty evangeli
Biblije!

Bibliju ſa zylly ſwėt!

Bala je mēſtaczko w krajiny Wales w Južnej Zendžel-
ſkej. Tam ſetka něhdy horliwy předať Božeho ſłowa khudu
holzu na haſny. Wón ſo ju ſa tekſtom poſlednjeho předowa-
nja wopraſcha. Holczka njewėdžech nicžo wėſteho prajicž a
ſapoczža ſkóncznje pľafacz. Eso ſamoľwjejo rjekny wona, ſo
njeje ſebi mohla hubjeneho wjedra dla njedželu tekſt hiſchže
ras pschecžitacz.

Tole jej duchowny njedorofumi a ſo dale ſa tym pra-
ſchey. Tuž jemu holza wotmoľwi, ſo nihtó w zylej woľo-
linje žanu Bibliju nima, ſo wona tohodla kóždu njedželu
dwė hodžiny daloko psches horny khodži, ſo by tam pola pschi-
wunych w Bibliji cžitala a po mōžnoſcži tekſt ſ hłowny na-
wunyla.

Tutu hnuzaju ſtawiſnu wupowėda duchowny na ſhroma-
džiny Londonſkeho ſjednocženſtwa „Traktatgeſellſchaft“.
ſhromadženi wobſamtnychu, ſaľožicž Bibliſke towařſtvo ſa
krajiny Wales. Tu ſawoľa ſarať Hughes: „Hdyž ſa Wales,
czehodla niz ſa zylly Zendželſku, czehodla niz ſa zylly ſwėt?“

S tymle bu tam w lėcže 1802 ſymjo wuſnyte ſa ſchtom,
kotryž je dženka tať wulki a mōžny, ſo wupſchestrėwa ſwoje
haľoſy po zylej ſemi — ſa ſjednocženſtvo, kotrež dženka drie
wajuty ſnajmjenſcha po mjenje ſnajemy, kotrež dženka a
woſebje lėťka w jubilejnym lėcže Biblije khwalimy: „Bri-
tiſke a Wukrajne Bibliſke towařſtvo“.

S Biblije abo niz ſ Biblije.

Woſebny cžlowjeť pschindže ras ſnatemu a ſławnemu
předarjej. Tutón pschihotowachje runje cžėlne předowanje ſa
někoho.

„Kajki tekſt byſchče mi Wny ſa cžėlne předowanje ſ Bi-
blije wuſwolik?“ ſo wón duchowneho wopraſcha.

„S Biblije žadym!“ wotmoľwi duchowny. „Wny džė tež
w Bibliji njecžitaczje a njepytaczje! Ale ſ wėrywuſnacža bnyč
jón wſak. Pscheto na tuto ſcže Wny ſnajmjenſcha tež ras
ſchčženy. A ſ tutoho bnyč wuſwolik: „... wumrėť, pohrjeba-
ny, k heli. dele ſtupik.“

Pschecžiwu wopisſtvo.

Sakſka polizija wojuje wſchudžom tam, hdyž ſo wopis-
ſtvo w ſjawnoſcži jemi, doraſnje pschecžiwu tutomu brachej
a ſtrachej. Tať bu ſa Lipſk poſtajene, ſo ſo mjena wſchėch tyč,

